

ЧОТИРИ ТИЖНІ.

Хоч шостий конгрес Комінтерну вже закінчився, ми дружемо пошепки цікаві враження відомого французького революціонера Марселя Кашена про засідання конгресу за перші чотири тижні.

Шостий конгрес Комінтерну засідає вже майже місяць. На порядку денному стояли проблеми надзвичайної ваги. Делегатам довелося чимало попрацювати протягом цих 4-ох тижнів. Дискусії, особливо в питанні програми і блискучий доклад тов. Бухаріна, що як проміння освітив багато важливих проблем, вразили своєю глибиною, і весь конгрес стежив за ними з надзвичайною увагою.

Найхарактернішою зовнішньою рисою конгресу 1928 року, є те, що на ньому були представлені всі без винятку країни світу.

Тут робітники Берліну й Парижу сиділи разом з Неграми з Південної Африки і Північної Америки. Китайці й Індуси братилися з американськими й англійськими робітниками. Делегати Південної Америки розмовляли з Персами, з Асирійцями, Японцями; балканські вигнанці з вигнанцями Італії, Індонезії, Далекого Сходу.

На Бруксському конгресі соціал-демократії були представлені лише робітники найбільш розвинених промислових країн Європи. Але в Москві представники азійських і африканських народів були майже так само численні як і представники імперіалістичних країн. На засіданнях буває так, що голова — Китаєць дає слово своєму товаришеві Індусові, або Негрові, і делегати цих пригноблених народів оповідають, захоплюючи цілу аудиторію, про страждання десятків мільйонів людей їхньої раси. Вони оповідають також про героїчні зусилля цих рабів визволитися, або хочби зменшити свою експлуатацію, свої муки. Вони говорять нам за жваву жорстокість світового імперіалізму.

Один китайський товариш, прослухавши промову за репресії, застосовувані у Західній Європі, оповів за масові вбивства, що їх чинить уряд в його країні, щоб придушити революційний порив повставших робітників і селян. Він порівнював ці репресії і прийшов до висновку, що перед стражданнями знущаннями робітників і селян Китаю блідне все, що твориться в Європі.

На цьому конгресі комуністичних партій виступали робітники Негри. Їхніх батьків продавали, як скотину у багатого, а ще місця, де ця торгівля провадиться ще й досі. В Москві вони рівні зі своїми близькими братами. Один з них, американський Негр, говорить: "Так тут прийняті я можу говорити з близькими, тут я можу говорити за свій комуністичний ідеал. А в Америці я не маю права говорити не лише за комунізм, бо навіть просто розмовляти".

Цей конгрес рішучо у всьому просякнутий загальним ін-

тернаціональним характером підготовленої комуністичної революції. Його символізує присутність на конгресі пролетарів усіх країн і рас, об'єднаних братерським єдиним прагненням до боротьби, єдиною дисципліною. Величезні успіхи останніх місяців відзначаються цим конгресом. Від нині комуністичні партії існують не по кутках земної кулі. Можливо, що багато з цих компартій ще молоді і не досвідчені, але які-б вони не були, вони лякають буржуазію, що всюди переслідує їх і по багатьох місцях загрожують їм у підпіллі. Вони уже десятками тисяч нараховують свої жертви, робітників і селян, загинутих в боротьбі за комунізм.

Серед країн, де пролетаріат вперше надсилав своїх делегатів на конгрес Комінтерну, треба відзначити південно-американські республіки. Цей величезний континент майже такий самий розміром і заховався багатствами, що й Північна Америка, і є об'єктом для зазіхань міжнародного капіталізму. Досі промисловість там була розвинута і трудящіх країн належать здебільшого до селянства, але це селянство неможливо експлуатується. Південна Америка зробилася ласим шматком, що через нього люто борються Сполучені Держави і Англія, змагаючись одне з одним за нафтові землі, що на них так багата Південна Америка, змагаючись за фінансове панування над цими країнами та за захоплення транспорту.

В історії сучасного імперіалізму Південна Америка повинна відіграти велику роль. Пролетаріат, що добуває багатства для капіталістів цих країн, складається з Індіан, Негрів і емігрантів з європейських країн, переважно уроженців перенаселених латинських країн Іспанії й Італії.

Робітників тут страшенно експлуатують, а капіталісти належать до числа найбагатших і найганебніших у цілому світі.

Тепер, на шостому конгресі представлені вже всі країни цього величезного континенту. Між ними двома конгресами було утворено південно-американський секретаріат у Буенос-Айрес, — величезною місті з двохмільйонним населенням, — столиці Аргентинської республіки. Зараз в Аргентині, в Уругваї, в Бразилії, в Чилі, Колумбії, в Перу, Еквадорі, Мексикі — всюди існують справжні комуністичні партії. Вони ще невеликі: так, в Бразилії компартія нараховує 1,200 членів, а в Аргентині — 2,200, в Уругваї — 1,000. В Еквадорі під впливом маленької компартії є 12 тисяч організованих в юні пролетарів, в Чилі уряд заборонив компартію і змусив наших товаришів піти в підпілля.

Коротко кажучи, за ці роки пролетарський рух під проводом Комінтерну, має певні у-

спіхи. Те, що говорили на шостому конгресі південно-американські делегати показало, що ці товариші думають і чинять однаково в повній гармонії з революціонерами цілого світу.

Неможна не підкреслити наслідків цієї солідарності, завоюваної комуністичним рухом, що поширився на найдаліш і на найвідсталіші частини нашої планети.

Вперше здійснюється знамените гасло Маркса: "Пролетарі

всїх країн, єдналися". Так, всїх країн без винятку. Це гасло, що світилося промінням всесвітньої революції, стало живою дійсністю. По цілому світові розкинулася пропагандистська революційна сіть, скрізь є люди, що йдуть до ясної точної мети: до визволення світового пролетаріату встановлення диктатури пролетаріату та будівництва комуністичного суспільства.

Марсель Кашен.
Москва 15-VIII 1928 р.

В ІНДІЇ ЙДЕ БОРОТЬБА.

Індія — це доволі простора країна, лежить в Південній Азії. Числить понад 300 мільйонів мешканців. І над цими 300 мільйонів мешканців панують англійські капіталісти. Індія є англійською колонією. Зараз налічується в Індії до 200 тисяч англійських урядовців, військових, купців, і прочих. Отут до експлуатує, визискує англійський капітал тіх чорних 300 мільйонів робітників як найжорстокіше. Заробітна платня тих індійських робітників дістають 14—18 центів платні, а жінки й діти працюють цілий день за 6 до 10 центів.

Залізничні робітники одержують 3 долари й 12 центів платні на місяць. В майнах "заробляє" чоловік й жінка

50—56 центів на день. В текстильній індустрії платять жінкам за 14—29 центів.

При залізничних та залізничних дорогах працює 750 тисяч індійських робітників. Праця всюди триває не менше 11 годин, звичайно доходить й до 14 годин на день. Умовини праці страшенні, до найтяжчих робіт заставляють жінок і дітей. Десятки мільйонів працюючих примушують голодом, другі десятки мільйонів ледве живуть. І саме в останніх місяцях застрягли отією до англійської колонії масові відрухи робітничо-селянського фронту. По всій Індії страйкують працюючі. Не чути свисту локомотивів, реву фабрик, гудіння майнів. А валими міста і села несуться клічі з мільйонів грудер індійських робітників і селян: "Геть з англійським імперіалізмом! — Хай живуть працюючі Індії!"

ТАК ДОПОМАГАЄ РУМУНСЬКИЙ УРЯД ГОЛОДНИМ БАСАРАБАМ.

В Басарабії цього року цілковитий неурод. Населення вже голодує. Румунський уряд доводило, що в Басарабії урожай загинув від посухи. Але, наразі, навіть каменна заговорила. Повідомлення про голод у Басарабії почали з'являтися навіть в газетах, близьких до урядової партії.

Цими днями газета "Демінсация" повідомила, що уряд постановив допомогти голодному населенню Басарабії.

"Допомога" румунської болярщини голодним басарабським селянам і робітникам виявилася в асигнуванні 5 мільйонів лей, щоб-то менше, ніж 50 тисяч доларів. Але в той же "Демінсация" ми читали листа старшого повітового лікаря Сорочинського повіту д-ра Урсу, що дає яскраве уявлення про те, як буде здійснюватися на ділі ця грошева "допомога".

Доктор Урсу пише: "Серед населення Сорочинського повіту панує туберкульоз, сифіліс і пелвара (пеллагра) — дуже небезпечна й важка для виклювання хвороба, що викликається поганим харчуванням, спеціально живлянням урану зіпсованої кукурудзи). Ліків мало, місць у

шпиталів ще менше. Туберкульоз дав, порівняно з минулим роком, збільшення захворювань на 50%. Зіпсована кукурудза, яку місцеві уряди поспішають населенню що-дня, збільшує кількість хворих на пеллагру. У нас в шпиталях нема перевірочних матеріалів. Ми примушені не приймати хірургічних хворих, які не приносять з собою до шпиталю бандажів і вати. Не вистачає медичних інструментів, зовсім нема лабораторій. Годування збільшує кількість хворих. Туберкульоз поширюється, особливо між дітьми. Що-дня біля дверей шпиталю стоять довгі черги людей з землистими обличчями й блудними очима..."

У французькому журналі "Крі де Піпль" ("Крик народів"), ми читаємо коментарі до листа д-ра Урсу. Виявляється, що "допомога" румунського уряду полягає в спекуляції на голоді. На асигновані гроші купують всюди, де можна зіпсовану кукурудзу й продають її в кредит голодним. Таким чином, румунський уряд отримує голодних, що масово хворіють на смертельну пеллагру від урядової харчової "допомоги".

Це обурливе знущання, це негідська спекуляція на голоді цілого в стилі політики румунської боярщини, що перетворила таку багату Басарабію в зруйновану країну.

Не дивно, що все трудяще населення Басарабії всі свої надії звертає на Схід, на Радянський Союз.

ЗАМІСЦЬ УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ — СТУДІОМ РУТЕНУМ.

Не бажаючи задовольнити суспільства — заснувати український університет у Львові, — польський уряд хоче по своїй волі поладати цю справу. Бже раніш він виступав із думкою заснувати студію при краківському університеті. Ця студія не була-б самостійна, а об'їмала-б тільки деякі катедри. Українське суспільство на це не пристало. В наслідок цього одностайного опору, польський уряд обмежився тільки переговорами з деякими українськими університетськими професорами, сподіваючись, що за їхньою допомогою пошастить щось зробити.

В цій справі відзначився тоді проф. Смаць-Стоцький. Він провадить свою роботу і все таки хитрошам утворив цей студіюм рутенум. Що-року запрошують когось із українських професорів і дають йому катедру. Так дстав катедру поет Богдан-Лепкий, далі проф. Зінський та інші. Тепер доведеться, що при краківському університеті апробувалися професори доктор С. Томашівський та доктор К. Буйович. Цим польський уряд хоче поставити українську суспільність перед фактом, що студія вже існує й примусити українську суспільність відмовитися від університету у Львові.

КПНИ З УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА.

1927 року для перших 6 класів Луцької української гімназії дали право державних гімназій. 1927—28 шкільного року це право перейшло й на 7-му класу — раніш 6-ту. Але 1928—29 шкільного року дирекція гімназії одержала повідомлення, що для 8-ої класи міністерство освіти такого права не дає.

Отак міністерство освіти гдує з української людности.

СТРАЙК ЧЕРНОВЕЦЬКИХ БУДІВНИКІВ.

6-го серпня застрайкували всі черновецькі будівники. Вони вимагають збільшити їм заробітну платню, бо їхня температура платня менш за ніж одержують усі інші робітники. Робітничо-будівничий комітет, що "допомога" румунського уряду полягає в спекуляції на голоді. На асигновані гроші купують всюди, де можна зіпсовану кукурудзу й продають її в кредит голодним. Таким чином, румунський уряд отримує голодних, що масово хворіють на смертельну пеллагру від урядової харчової "допомоги".

СМЕРТЬ МОКРИЦІ.

(Малий фейлетон.)

Власник будинку, де жив Р. І. Ленін підчас свого перебування в Цюриху (Швейцарія), оскаржив судовим порядком постанову цюрихського муніципалу про винищення на цьому будинку пам'ятної дошки.

Позивач зазначає, що муніципал не дістав його згоди і-що винищення пам'ятної дошки несприятливо вплине на справу його ресторану, який міститься в цьому будинку.

Ми зустрілися з ним на вершці однієї швейцарської гори: Монблану. Він правив там, ніби, за швайцара. За 15 копійок він показував одвідувачам "роскішний альпійський краєвид", називаючи кожну горку за просто, неначе давній знайомий: на імення та по батькові.

За доплату в 5 копійок, потягнувши за мотузку, відкривав кранта, що регулював величезний водоспад. Води, бачте, було замало й її доводилося штучно затримувати в спеціальній ділці, очікуючи на відвідувача з його 5 копійок.

Це був не старенький, але дуже паскудний джордж із звичинністю заможного ранте*, що ніби знав колись кращі часи, а нині переживав навіні спадку.

Погато живеться, — поскаржився він мені, охоче встриваючи до розмови по скінченні церемонії рекомендації та демонстрування водоспаду.

Погано живеться! А колись, — ви не повірите мені, — я був одним з найбагатіших домовласників у Цюриху. Мав свій готель і ресторан. Звісно, Цюрих — не Женева. В Женеви підчас пленумів Ліги Націй з'їдають що-дня стільки устриць, скільки в Цюриху протягом цілого року. Проте й у Цюриху торгувати можна. Але люди тепер пішли — просто не знаєш, від когось якої касті сподіватися!...

Жив у мене колись один Р. І. Ленін. Скромний такий. І не гадав я що вже по смерті мені накоїть лиха. А згодом виявилось, що це в мене жив... Ленін. Більшовик Ленін, розумієте?

І 1928 року Цюрихська міська рада ухвалила прибрати до свого будинку мармурову дошку:

Тут жив Ленін!

Ви розумієте, що після цього до мене почали боїтися заходити порядні швайцарські буржуа. Зайжді туристи: англійські лорди, французькі купці, американські банкири з дочками — так само. Я спробував виправдатися приблизивши додатково написав:

Ленін не заплатив за кімнати і п'ять обідів.

Але цюрихська рада доказала, що це брехня та наклеп, і крім цього факт залишився фактом. Ленін жив у мене і я, добрий католик й умірований радикал, не передбачив заздалегідь.

*) Ранте — людина, що живе виключно з процентів від цінних паперів — акцій, облігацій то-що.

легід, що він розпочне все-світню революцію.

Тоді я подарував був свого будинку Цюрихській міській раді й відкрив фотографічну студію. На жаль я мав необережність виставити у віні портрета одного невідомого замовника. А потім виявилось, що це був... Чічерін, що приїхав на конференцію. Не чекаючи вже, поки мені прибіють про це дошку, я спішно закрити фотографію. Я стратив на цьому усе що мав...

Довелось заробляти чистою черевиків на бульварі. Одного разу, піднівши очі на джентельмена, що йому я тільки що закінчив чистити лівого черевика й брався за правого, раптом побачив на бюлі серп та молот. Певно це був якийсь радянський господарник... Я метнувся на втікача, не закінчивши роботи і покинувши весь свій прилад.

Тепер живу в горах. Адже ж тут немає більшовиків. Як ви гадаєте?

В хитрих очах жалюгідного старенького буржуа блисучий лийний вогник загнаного звіря. Вуса ворухнулись, мов у зляканих звірив.

Я відповів стиха:

Не можна бути в цьому певним. Більшовики є нині скрізь. В колоніальних тропічних країнах і в діпнічних критах. Ось і перед вами фейлетоніст радянської робітничої газети "Пролетар..."

Скінчити мені не довелося. Дідок схопився за мотузку й пустився з гори струмком талого весняної води, в несамолюбому отрасті кинувся догорі погіршаючи в провалля.

Мені не було ні соромно, ні шкода. Безперечно, він не був придатний до життя на нашій планеті за наших часів.

Омелько Комаєв.

НАПАД СІГУРАНЦІ НА РОБІТНИЧИЙ ДІМ.

Червонецький "Форвертс" повідомляє, що в Робітничому Домі в Чернівцях скликали збори протесту з приводу заборони української робітничо-селянської газети "Боротьба". Сігуранці ці збори заборонили. Не вважаючи на це, багато селян поприходило з окремими сіл, щоб подати свій голос протесту проти насильства боярської влади. Сігуранці скористувалися з цього, щоб зі зброєю в руках напасти на Робітничий Дім.

Почалося знущання селян: охоронники штовхали й били селян і наразі багатьох заарештували. Серед інших заарештовано Гандрагурака, що ніби хотів ударити якогось сігуранчика. Селяни юрбою йшли за ними, протестуючи проти цього арешту. Тоді з'явилось військо й багнетами розігнало селян. Кілька годин після цього Робітничий Дім оточувала поліція й військо.

ДЖИМ ТУЛІ.

ЖЕБРАКИ ЖИТТЯ.

АВТОБІОГРАФІЯ БОСЯКА.

Переклад І. Ю. Кулик.

(Продовження.)

Детектив, побитий огрядним тремпом, стояв, лежачи на спині.

Я шкварив його так, як звик гатити казану молотом. Вже як я лусну, так ляже по котом і ніяких гвоzdів.

— Чи ти певний, що не зламав йому щелепи? — зацікавився Ланкі.

Огрядний схилився над детективом і помацав щелепи жертви.

— Ні, вони цілі, тільки трохи розхиталися.

— Кинь цю пукавку до річки, — скомандував однокрутий до босняка, що підібрав револьвер, — з такою штукою краще не попадатись.

Я ризикну й спробую заставити його в лоб барді. Це варто шук із двадцять п'ять.

— Гардаз, ти сам собі доктор, але я не подорожуювати по цих ворожих місцях з хлопцем, що має при собі пукавку, — була виразна відповідь.

— Нумо прикуємо їх до дерев тими наручниками й — сами подамося, — запропонував огрядний. — Ти, Ланкі, ідеш до Чі, звідти ти зможеш написати начальникові поліції ли-

стівку про те, де ці тюті знаходяться. Це буде більше, ніж вони-б зробили для нас.

Безпомічних поліцаїв приволокли до двох дерев дюймів по десять у діаметрі. Все ще неспитомних, їх посадили під деревами й зв'язали їм руки наручниками заду, за стовбурами.

Коли це виконали однокрутий тремп сказав: — А тепер, братва, змивайся звідси. Ми ще встигнемо скочити на Західний Номер Перший, доки барбоси зійдуться. В депі не буде ніодного, як потяг приїде. Важливі справи затримують детективів у другому місці — ха-ха-ха!

Всі подалися до депа крім Ланкі, що пішов до східного краю станції й чекав товарного потягу до Чикаго.

Через годину семеро нас виїздило на Номери Першим з Клінтону.

РОЗДІЛ V.

КАЗКА ПРО ФІЛІПІНИ.

Четверо подорожніх покинули поштовий потяг на Кедрових Порогах. Бил та й їхали далі до Буні з однокрути. Ми мали трохи грошей, купили їжі й перечекали на боснякам становили до вечора, а тоді скончили на товарний потяг, що йшов на захід.

Бригада бачила, як ми залізли в порожній вагон, коли потяг залишав станцію, але не зай-

мала нас. Доки потяг повільно розганявся шляхами, ми гарненько розташувалися, щоб з комфортом подорожувати сто сорок миль до Оматі.

Миль з десять ми їхали високою віддуком!), що перекинувся через величезну прірву. Стоячи в дверях вагону, ми стежили, як дим з локомотиву кучерявився чорними хмарами понад зеленими деревами, що нагадували куці на дніщу каньйону*). Гнані вітром, дерева ходили, як хвилі зеленого океану.

Потяг спинився на західному кінці віддуку. Бригада увійшла до товарного вагону й спробувала одержати від нас гроші за проїзд.

— Платіть або заїзайте з потягу, — глузував кондуктор.

— Ми нічого не маємо, — казав однокрутий.

— Крім того, хіба ви, хлопці, не одержуєте платні від залізничників? Нашо вам тремпівські копійки забирати?

— Ну-ну, не базікай там. Ми не возимо худоби, — відповів зціплювач.

Ми розуміли, що біжка до добра не доведе, бо бригада була озброєна. Довелось вилазити з потягу.

Кондуктор, сподіваючись одержати від нас хоч що-небудь, сказав:

— Ей, хлопці, ми дамо вам проїхати за

1) Шляхопривід.
2) Гірська розщелина.

долар з рила. Три долари — це-ж дрібниця.

— Ні, — відповів — Бил, — я-б не дав вам і цента, хоч би ви мене оцінили дешевше, як лист.

— Ну, а ти, Рудий? — спитав зціплювач.

— А ти знаєш, що папа римський сказав кардиналові? — спитав я у відповідь.

— Ні, а що?

— Щоб ішов під три чорти!

Гонитва бригади за бродяжничим багатством скінчилась на цьому. Зціплювач витяг револьвер й чатував, а решта розійшлася по своїх місцях. Потяг стиха посунув далі, а ми здалекі стежили, як він ступнево зникав.

Ми подалися до куреня в кінці віддуку; біля дверей сидів чоловік і стругав злепу гілку. На вигляд йому можна було дати трицять три роки, він мав м'яке обличчя, чорні очі, плоский ніс. Його військовий капелушок весело збився на-бік. Розстібнута сорочка викирвала татуировку на грудях — американський прапор.

— Як далеко звідси назад до Буні? — спитав — Бил.

Чоловик відірвався від свого стругання й відповів стримано:

— Миль з десять.

— А як далеко до міста на другому боці?

— Втрутився однокрутий.

— Буде з двадцять до зупинки потягу. (Далі буде.)

В МОЛОДІ НАШЕ МАЙБУТНЄ!

Не забудьте передплатити для своїх дітей місячний журнал

"СВІТ МОЛОДІ"

що виходить у Вінніпегу і друкує доступні для молоді статті, вірші, оповідання, забави, загадки, а особливо звертає увагу на належне виховання робітничо-фермерської молоді.

Поширюйте вістку про цей журнал! Збирайте нові передплати!

На цілий рік перед